

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-13

Diarienummer 2024-13361

Handläggare: Julia Johansson

Telefon: 031-368 38 49

E-post: julia.johansson@miljo.goteborg.se

Yttrande till Klimat- och näringslivs- departementet över remiss Förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, KN2023/03476

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över yttrande över remiss Förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1, till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har skickat Klimat- och näringslivsdepartementets remiss gällande Förslag till Nationell förteckning över invasiva främmande arter till miljö- och klimatnämnden för direktbesvarande till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 16 september 2024. Klimat- och näringslivsdepartementet har beviljat förlängd svarstid för behandling i miljö- och klimatnämnden den 24 september 2024. Som underlag till yttrandet har följande förvaltningar och bolag beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissen: Stadsmiljöförvaltningen, Stadsbyggnadsförvaltningen, Exploateringsförvaltningen, Idrotts- och Föreningsförvaltningen, Stadsfastigheter, Familjebostäder, Bostadsbolaget, Poseidon, Kretslopp och Vatten, Göteborgs Energi, Grefab, Renova, Göteborgs Spårvägar, Göteborgs Hamn, Egnahemsbolaget, Gårdstensbostäder, Framtiden Byggutveckling och Framtiden. Synpunkter har inkommit från Stadsmiljöförvaltningen, Göteborgs Energi och Renova. De synpunkter som inkommit har arbetats in i miljöförvaltningens remissvar. Miljö- och klimatnämnden svarar på Göteborgs Stads vägnar.

Remissen innehåller ett samlat förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter från Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket, samt tilläggs- och ändringsförslag till författningstexter. Förslaget innebär att en nationell förteckning införs som en bilaga till den svenska förordningen (2018:1939). Genom förslaget förtydligas de regleringar som gäller arterna som är nationellt förtecknade. Generellt ska dessa omfattas av samma regleringar som de EU-listade arterna, med ett antal undantag.

Miljöförvaltningen ställer sig i stort positiva till förslaget och bedömer att en enhetlig reglering av nationellt problematiska arter är viktigt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att förslagets åtgärder troligen kommer att medföra ökade driftkostnader för kommunen och kräva utökade ekonomiska och personella resurser. Invasiva arter medför stora kostnader för samhället, varefter långsiktiga resurser för ändamålet kommer att vara avgörande för att hanteringen av invasiva arter ska nå framgång.

Bedömning ur ekologisk dimension

De bedömningar som gjorts avseende den ekologiska dimensionen beskrivs under rubrikerna Beskrivning av ärendet och Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över Remiss om förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, KN2023/03476
2. Remiss: [Förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491315/webbpublikationer/forslag-tilt-nationell-for-teckning-over-invasiva-frammande-arter)

Ärendet

Stadsledningskontoret har skickat Klimat- och näringslivsdepartementets remiss gällande Förslag till Nationell förteckning över invasiva främmande arter till miljö- och klimatnämnden för besvarande direkt till departementet senast den 16 september 2024. Klimat- och näringslivsdepartementet har beviljat förlängd svarstid till den 27 september för behandling i miljö- och klimatnämnden den 24 september 2024. Som underlag till yttrandet har följande förvaltningar och bolag beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissen: Stadsmiljöförvaltningen, Stadsbyggnadsförvaltningen, Exploateringsförvaltningen, Idrotts- och Föreningsförvaltningen, Stadsfastigheter, Familjebostäder, Bostadsbolaget, Poseidon, Kretslopp och Vatten, Göteborgs Energi, Grefab, Renova, Göteborgs Spårvägar, Göteborgs Hamn, Egnahemsbolaget, Gårdstensbostäder, Framtiden Byggutveckling och Framtiden. Synpunkter har inkommit från Stadsmiljöförvaltningen, Göteborgs Energi och Renova. De synpunkter som inkommit har arbetats in i miljöförvaltningens remissvar.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i tjänsteutlåtandets bilaga 1. Miljö- och klimatnämnden svarar på stadens vägnar.

Beskrivning av ärendet

EU:s förordning (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter syftar till att förebygga, minimera och mildra de negativa effekterna på biologisk mångfald av både avsiktlig och oavsiktlig introduktion av invasiva främmande arter inom EU. Enligt förordningen är det förbjudet att sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på EU-förteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta arterna reproducera sig eller växa. Förordningens förbud omfattar alla, vilket innebär att såväl enskilda, myndigheter, företag och andra organisationer är skyldiga att följa dessa förbud.

Enligt EU-förordningen kan medlemsstaterna upprätta en nationell förteckning över invasiva främmande arter. Förordningen innehåller artiklar som gäller förbud, tillstånd, handlingsplaner för att hantera spridningsvägar, övervakningssystem, offentliga kontroller samt anmälan om tidig upptäckt. Den svenska lagstiftningen kompletterar EU-förordningen huvudsakligen genom bestämmelser i miljöbalken, den svenska förordningen om invasiva främmande arter (2018:1939) och miljötillsynsförordningen. De bestämmelser som preciserats i den nationella lagstiftningen syftar till att säkerställa att Sverige uppfyller skyldigheterna enligt EU-förordningen och att minska negativa effekter av invasiva främmande arter i landet. Förslaget till en nationell förteckning över invasiva främmande arter har beretts av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Den nationella förteckningen innehåller arter som är av nationell betydelse, men som inte finns på EU-förteckningen.

Enligt den svenska förordningen om invasiva arter (2018:1939) ska den ansvariga myndigheten föreslå de arter som bör upptas på en nationell förteckning. För invasiva arter är Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ansvariga för landlevande respektive vattenlevande arter. Genom arbetet med en nationell förteckning har myndigheterna också identifierat ändringar och tillägg i det svenska regelverket avseende invasiva främmande arter.

Kommunernas roll i hanteringen av invasiva främmande arter

Sveriges kommuner har en viktig roll i arbetet med övervakning, bekämpning och hantering av invasiva arter. Kommunernas främsta ansvar handlar om att bekämpa och förhindra spridning av förbjudna arter på egen mark. Kommunen är ofta fastighetsägare- och förvaltare och är då ansvarig för att bekämpa de invasiva arter som förekommer på denna mark. Detta följer av förbudet i EU-förordningen och kommer även gälla för den nationella förteckningen. Kommunerna har också ett ansvar att säkerställa att avfallshantering och hantering av jordmassor sker på ett sådant sätt att spridning undviks. Därtill har kommuner ett visst tillsynsansvar, parallellt med länsstyrelsens tillsynsansvar enligt EU-förordningen, för vissa verksamheter som hanterar invasiva främmande arter. Andra viktiga ansvarsområden för kommuner i fråga om arbetet med invasiva arter inkluderar utförande av miljöövervakning inklusive inrapportering till Naturvårdsverket om en EU-listad invasiv främmande art observeras i miljön.

Remitterande myndigheters förslag

De remitterande myndigheternas förslag består av en nationell förteckning samt ändrings- och tilläggsförslag i tillhörande författningstexter. Genom remissen lämnas förslag till förtydliganden av bestämmelserna gällande hanteringen av invasiva arter av nationell betydelse. Vidare förtydligas genomgående att de bestämmelser som generellt gäller för EU-listade arter också ska omfatta arter på den nationella förteckningen.

Till den nationella förteckningen föreslås totalt 41 invasiva främmande arter. Förslaget omfattar växt- och djurarter i terrester, limnisk och marin miljö. I samråd med experter har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten föreslagit arter till förteckningen baserat på SLU Artdatabankens riskklassificering av främmande arter.

Författningsändringar som föreslås avser miljöbalken (1998:808), lagen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (1996:701), den svenska förordningen om invasiva främmande arter (2018:1939), miljötillsynsförordningen (2011:13) och förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (1998:940).

Naturvårdsverkets föreslagna arter till förteckningen

Totalt föreslås 13 landlevande arter till den nationella förteckningen, 12 växter och en djurart: blomsterlupin, sandlupin, parkslide, jätteslide, hybridslide, vresros, kaukasiskt fetblad, sibiriskt fetblad, strandkotula, spärroxbär, kanadensiskt gullris, höstgullris och mink. För ett antal arter som redan finns etablerade i spridda bestånd i landet och därmed anses omöjliga att utrota, föreslås hanteringsåtgärder i stället för utrotningsåtgärder. Det innebär att inriktningen för hanteringen bör ses som spridningsbegränsande snarare än med utrotning som målsättning. De arter som föreslås för hanteringsåtgärder är parkslide, jätteslide, hybridslide, blomsterlupin, vresros, spärroxbär och kanadensiskt gullris.

För kaukasiskt och sibiriskt fetblad föreslås generellt utrotningsåtgärder, men i de fall då arterna förekommer på vegetations- och sedumtak föreslås en treårig övergångsbestämmelse. Det innebär att växter på befintliga vegetationstak och tak som uppförs inom tre år från det att regleringen träder i kraft undantas från förbuden. Undantaget gäller de växter som används eller avses att användas för ändamålet.

För parkslide, hybridslide och jätteslide föreslås ett generellt undantag från fastighetsägarens skyldighet att utrota eller hantera befintliga bestånd, eftersom det ännu saknas bra metoder. Detta gäller dock inte för bestånd som visar tecken på eller riskerar

att sprida sig, för vilka åtgärder för utrotning eller spridningsbegränsning ska vidtas. Förslaget innebär således att fastighetsägaren endast ska vidta åtgärder för att hindra att befintliga förekomster sprider sig, medan bestånd som inte visar tecken på spridning alltså förordas lämnas utan åtgärd eftersom dagens bekämpningsmetoder inte med säkerhet kan garanteras fungera. Naturvårdsverket definierar att bestånd som årligen sprider sig mer än 50 cm från kanten på beståndet ska begränsas eller utrotas. Bestånd som växer längs vatten, gång-, cykel-, bil- eller järnväg kan anses alltid riskera sprida sig och ska begränsas eller utrotas.

Havs- och vattenmyndighetens föreslagna arter till förteckningen

Totalt föreslås 28 vattenlevande arter upptas på den nationella förteckningen: Brun dvärgmal, silverruda, muksun, peledsik, sydfyrling, vattenpest, amerikansk hummer, marmorkarp, prickig dvärgmal, släktet väderfiskar (12 enskilda arter), svartmunnad smörbult, sjögull, puckellax, knölskallelöja, bighead goby, apelsinläpp och kinesisk dammussla. För de flesta av arterna föreslås utrotningsåtgärder. För några arter som har stor spridning i landet bedöms utrotning inte möjlig och därför föreslås dessa arter omfattas av hanteringsåtgärder. Det gäller svartmunnad smörbult, sjögull och vattenpest.

Förslag till ändringar och tillägg i författningstexter avseende invasiva arter

Myndigheterna föreslår, vid sidan av förteckningen, ändringar och tillägg i gällande författningstexter avseende miljöbalken, lagen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, den svenska förordningen om invasiva främmande arter, miljötillsynsförordningen och förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. I remissen föreslås generellt att de förbud som gäller för arter på unionsförteckningen ska gälla även för arter på den nationella förteckningen. Enligt förslaget införs ett antal undantag från förbuden som delvis motsvarar det som gäller enligt EU-förordningen. De remitterande myndigheterna anser det viktigt med en enhetlig reglering för EU-förteckningen och nationella förteckningen.

Föreslagna arter omfattas antingen av hanteringsåtgärder (enligt 38–42 §§ i nationella förteckningen) eller utrotningsåtgärder (30–32 §§ i nationella förteckningen). Vid upptäckt av tidig förekomst av arter, som anges i den nationella förteckningen, ska utrotningsåtgärder vidtas skyndsamt. De arter som har passerat etableringsstadiet och har stor spridning i landet är ofta mycket svåra att utrota, varpå hanteringsåtgärder föreslås. Hanteringsåtgärder omfattar varje dödlig eller icke-dödlig åtgärd för utrotning, populationsbegränsning eller inneslutning av en population av en invasiv främmande art. Genom förslaget förtydligas ansvarsfördelningen avseende utrotnings- och hanteringsåtgärder mellan den ansvariga myndigheten, länsstyrelsen och ansvarig för verkställandet av åtgärder. Remitterande myndigheter föreslår att länsstyrelsen ska besluta om såväl hanteringsåtgärder som utrotningsåtgärder för arter på den nationella förteckningen. Vidare förtydligas att det är fastighetsägaren, nyttjanderättsinnehavaren eller den som på annat sätt har rådighet över en fastighet som ansvarar för att verkställa utrotnings- och hanteringsåtgärderna. Ett generellt undantag föreslås för sådana utrotnings- och hanteringsåtgärder som ska verkställas i vatten som ingår i ett öppet system, där länsstyrelsen är ansvarig för verkställandet i stället för fastighetsägaren.

I remissen föreslås att den ansvariga myndigheten ska utreda vilka hanteringsåtgärder som krävs för arter på den nationella förteckningen som har stor spridning. Det innebär att den ansvariga myndigheten ska ta ansvar på en övergripande nivå och utreda vilka hanteringsåtgärder som krävs både avseende arter på den nationella förteckningen samt

EU-förteckningen. Vidare föreslås att den ansvariga myndigheten får meddela föreskrifter om hanteringsområden och hanteringsåtgärder för arterna på den nationella förteckningen. Genom ändringen åläggs länsstyrelsen ett nytt ansvar att besluta om hanteringsåtgärder. Länsstyrelsen får i föreslagen bestämmelse ett tydligt mandat att fatta beslut om hanteringsåtgärder i det enskilda fallet.

Förvaltningens bedömning

Vattenlevande arter

Miljöförvaltningen anser att det är bra att länsstyrelsen får ett övergripande ansvar för åtgärder i öppna vattensystem, gällande vattenlevande invasiva främmande arter, i och med att arterna ofta är lätttrörliga och behöver bekämpas i större områden än fastighetsgränser medger samt i områden där rådigheten över vattnet inte är utredd. Det finns dock ingen tydlig definition av ”öppna vattensystem”, varpå det finns risk för att begreppsförvirring skapar svårigheter i avgränsning av ansvarsområden.

Landlevande arter

Naturvårdsverket föreslår att parkslide, jätteslide och hybridslide ska omfattas av motsvarande förbud som EU-arterna, men för arterna ställs som huvudregel inget krav på att markägare ska hantera befintliga bestånd eftersom bra metoder saknas. I Göteborgsområdet är främst parkslide mycket vanligt förekommande längs såväl vägar som vattendrag. Förvaltningen anser det angeläget att hantera bestånd av parkslide nära vägar som innebär spridningsrisk längs vägen, liksom bestånd vid vattendrag eller i värdefulla naturområden som visar tecken på spridning. Samtidigt bedömer förvaltningen att bekämpning av samtliga bestånd längs vägar och vattendrag är svår genomförligt, när det saknas effektiva och fungerande bekämpningsmetoder. Därtill finns det en risk för att bekämpningsbehovet inte resurssätts i tillräcklig utsträckning. Att bestånd av parkslide, jätteslide och hybridslide i dessa områden ändå ska hanteras med dessa metoder, medför därmed risk för att bekämpningen tvärtom leder till ökad spridning jämfört med om bestånden lämnats orörda i väntan på bättre metoder. Förvaltningen är dock sammantaget positiv till att jättesliden föreslås regleras i lagstiftningen. Förbuden mot att sälja, transportera och släppa ut jättesliden i miljön kommer sannolikt minska spridningen av arterna. Ett förbud medför förhoppningsvis en ökad medvetenhet hos bland annat entreprenörer och beställare.

Sibiriskt och kaukasiskt fetblad föreslås generellt omfattas av utrotningsåtgärder, men för de fall då arterna förekommer på sedum- och vegetationstak föreslås en övergångsbestämmelse på tre år. Förvaltningen anser det i grunden positivt att arterna upptas på den nationella förteckningen, men vill påtala att arterna inte bara används på vegetationstak utan också i cirkulationsplatser och refuger i vägmiljö. Det innebär troligen en spridningsrisk att ha arterna i vägmiljö, där de kan fastna på fordon och spridas till nya platser. Förvaltningen efterfrågar därför riktlinjer kring hur de två fetbladsarterna ska hanteras i vägmiljö såväl som för vegetationstak och frågar huruvida förbudet och utrotningskravet ska gälla omedelbart i vägmiljöer. Vidare anser förvaltningen att omställningstiden på tre år för företag som har arterna i sina produkter är något generös, med tanke på att den som köper produkten kan placera växtmattan på ett sådant sätt att spridning sker. Det riskerar att bli kontraproduktivt att tillåta försäljning av fetbladen i ytterligare 3 år för gröna tak och ha undantag för utrotning på redan uppförda gröna tak, samtidigt som arten ska utrotas helt i övriga miljöer. Det borde även införas en

bortre gräns för när redan anlagda tak med arterna ska ersättas, vilket skulle kunna innebära en fördel för företag som ställt om till ett icke-invasivt sortiment.

Förslaget inkluderar en landlevande djurart, minken, för vilken ett undantag mot förbuden föreslås avseende pälsdjursuppfödning. Förvaltningen kan dock konstatera att de minkar som förekommer i det vilda sannolikt härstammar från pälsdjursfarmar där djur rymt eller släppts ut illegalt (mot ägarens vilja). Förrymda minkars skador på det inhemska djurlivet är påtagliga. Sett ur ett naturvårdsperspektiv är det av yttersta vikt att ett undantag från förbudet för pälsdjursuppfödare även säkerställer att djuren hålls på ett sådant vis att rymningar eller illegala utsläpp inte förekommer.

Konsekvenser för kommunal grönskötsel

Förslaget medför att en rad arter behöver hanteras i varierande omfattning vid grönskötsel. I Göteborg utför kommunen grönskötsel i park-, gatu- och naturmiljö, både i egen regi och genom entreprenörer. Avtal med skötselentreprenörer löper ofta över flera år, varpå det kan uppstå svårigheter att ändra i dessa till följd av förslagets nya regleringar. Om arterna som föreslås till förteckningen inte omfattas av avtal, kan det därmed påverka möjligheterna att tillämpa förteckningen vid grönskötsel. Därför efterfrågas tydlig vägledning kring hur arterna ska hanteras, både vid bekämpning och avfallshantering.

Utbildning och informationsspridning gentemot entreprenörer och andra utförare kommer att bli mycket viktigt i relation till grönskötseln. Uppdragen behöver också vara kalkylerbara för entreprenörer, exempelvis gällande hur ofta en art ska bekämpas per säsong och med vilken metod. Det är därför viktigt med tydlig information om hur arterna ska hanteras, både vid bekämpning och avfallshantering. Förvaltningen bedömer att det vore positivt med någon typ av certifikat för entreprenörer, som kan visa att utföraren har kännedom och kunskap om invasiva främmande arter och hur de ska hanteras. Ett certifikat skulle troligen även vara till nytta för privatpersoner, som behöver opartiskt stöd vid val av utförare.

Ansvarsfördelning och spridningsrisker

Förvaltningen vill lyfta frågan om ansvarsfördelning för åtgärder mot landlevande invasiva arter. I likhet med hur ansvaret för vattenlevande invasiva arter finns samlat hos en myndighet, kan det finnas vinster i att strukturera ansvaret för de landlevande invasiva arterna på motsvarande sätt. Även landlevande arter rör sig över fastighetsgränser och ett samlat ansvar skulle kunna möjliggöra ett bättre helhetsperspektiv över bekämpningen. Förvaltningen bedömer att effektiviteten i åtgärderna är starkt kopplade till hur angränsande fastigheter agerar. Eftersom det enligt förslaget blir upp till varje fastighetsägare att själv utföra och bekosta åtgärder, finns risk att den som kommer i gång tidigt med bekämpningsåtgärder får bekosta åtgärder i många år om grannen inte kan eller har råd att bekämpa samtidigt. Sannolikt skulle kostnaderna för åtgärder bli lägre om bekämpning sker samordnat över fastighetsgränser för landbaserade arter.

Arbetet skulle vidare underlättas av riktlinjer kring när ett bestånd av olika arter ska anses utrotat, eftersom detta inte alltid är tydligt. Det kan medföra otydligheter kring omfattningen av bekämpningsåtgärder och övervakning av invasiva främmande arter som kommuner ska bedriva enligt förslaget. Flera av arterna har en fröbank med lång grobarhet, varför det är viktigt att utrotningsåtgärder sker systematiskt och löpande. Det räcker inte med engångsåtgärder, utan det krävs insatser under flera år och uppföljning

under ännu längre tid. Vidare kommer att krävas övervakning under en än längre tidsperiod för att kunna säkerställa att ett bestånd faktiskt är utrotat efter att åtgärder genomförts. Det kommunala ansvaret och resursbehovet kan därmed komma att bli omfattande.

Avfallshantering och hantering av jordmassor

Avfall och jordmassor som innehåller fragment och växtdelar av invasiva främmande arter ska hanteras på ett sådant sätt att arterna inte sprids. För de förtecknade arterna anges antingen hanteringsåtgärder eller utrotningsåtgärder, där båda kan komma att leda till ökat behov av avfallshanteringstjänster. Av detta följer ett ansvar för att undvika felaktig hantering av jordmassor och avfallshantering. För aktörer som kan ha ansvar för avfallshantering och jordmassor med invasivt innehåll, däribland kommuner, kan förslaget komma att leda till ökad arbetsbelastning.

Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Förvaltningen bedömer att de åtgärder som föreslås kommer att medföra ökade driftskostnader och kräva betydande resurser, både i form av pengar och personal. Flera av arterna i förslaget har en fröbank med lång grobarhet, varpå det är mycket viktigt med systematiska och långsiktiga åtgärder. Således kommer långsiktiga ekonomiska och personella resurser vara av yttersta vikt för att hanteringen av invasiva arter ska nå framgång. Många kommuners budget för naturvårdande åtgärder är ansträngd och det finns risk för att naturvårdande åtgärder kan behöva ställas mot bekämpning av invasiva arter. Om den biologiska mångfalden ska bevaras behöver båda typerna av åtgärder utföras.

Vägledning och kunskapsspridning

Förvaltningen bedömer det som positivt att arter som är problematiska beläggs med restriktioner, eftersom ett gemensamt och förtydligat regelverk underlättar för kommunen som verksamhetsutövare. Av den anledningen välkomnas även vägledning om tillämpning av den nya lagstiftningen. Förvaltningen anser vidare att det är av stor vikt att Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna löpande kommer med uppdaterade och tydliga vägledningar kring hur de olika arterna ska hanteras, från bekämpning till avfallshantering.

Ett utökat samarbete inom och mellan kommuner skulle vara värdefullt för arbetet kring invasiva främmande arter. Det är viktigt att det finns strukturer för kunskapsdelning, så att den kunskap som finns i olika delar av landet kommer berörda till kännedom. Samverkan behöver ske över regiongränserna, bland annat bör hanteringsprogrammen inte enbart se till regionala gränser utan också utifrån spridningsvägar och var arterna har fäste. Det behövs ett strategiskt arbete på flera nivåer för att en art som bekämpas i en kommun inte återinvandrar från en grannkommun där prioriteringen i hanteringsprogrammet blivit en annan.

Peter Berntsson

Marcus Jahnke

Tillförordnad direktör

Avdelningschef